

DOSSIER BCN+10

“L’Abecedari” del Procés de Barcelona

***Elaborat conjuntament entre l’IEMed i l’IUEE
en el marc de l’Observatori de Polítiques Mediterrànies.***

ACORDS D'ASSOCIACIÓ

Els acords d'associació euromediterranis són acords bilaterals entre la Unió Europea i cadascun dels països socis mediterranis. Van ser dissenyats a partir de la Cimera de Barcelona de 1995 per materialitzar el major grau de compromís que havia adquirit la UE vers els països socis del sud de la Mediterrània. Les negociacions dels acords que ja han conclòs inclouen Tunísia (1995), Israel (1995), el Marroc (1996), Jordània (1997), Egipte (2001), Algèria (2002), el Líban (2002) i Síria (2004). Els acords amb Tunísia (1998), el Marroc (2000), Israel (2000), Jordània (2002) i Egipte (2004) ja han estat ratificats i han entrat en vigor. Aquests acords recullen un ampli espectre de capítols en els àmbits de la cooperació econòmica, social, cultural, financera i de la PESCA, així com en matèria de lliure comerç, i no difereixen significativament amb relació al contingut l'un de l'altre. Ha entrat igualment en vigor un acord d'associació euromediterrani provisional firmat per Israel (1995) l'OAP (1997) i el Líban (2003) referent a assumptes comercials.

AGADIR, PROCÉS D'

El procés d'Agadir és una iniciativa marroquina sorgida en aquesta ciutat el maig de 2001. El Marroc, juntament amb Tunísia, Egipte i Jordània, pretén reforçar la cooperació Sud-Sud i establir una zona de lliure comerç entre els països àrabs mediterranis. El 25 de febrer de 2004 els quatre països implicats van signar l'acord d'Agadir, que es considera un pas cabdal envers la creació d'una zona euromediterrània de lliure canvi l'any 2010, tal com preveu la Declaració de Barcelona de 1995. La Unió Europea s'ha implicat en el recolzament del procés d'Agadir, tant des de la perspectiva financera com tècnica. Des de l'any 2003, la Unió Europea hi destina 4 milions d'euros a través del programa MEDA per tal d'impulsar la integració subregional dins la zona mediterrània que, amb la creació d'un mercat integrat de més de 100 milions de persones en els quatre països participants, proporcionarà noves oportunitats i estimularà les inversions privades a la regió.

ALIANÇA DE CIVILITZACIONS

La proposta d'una Aliança de Civilitzacions entre Occident i el món àrab i musulmà és una iniciativa per promoure la pau i la seguretat mitjançant el diàleg entre els pobles, l'educació i la cultura. Va ser proposada pel president del Govern espanyol José Luis Rodríguez Zapatero davant l'assemblea general de l'ONU com a alternativa a la "guerra contra el terrorisme". Té com a objectiu principal aprofundir la relació política, cultural i educativa entre els països àrabs i musulmans d'una banda, i Occident de l'altra, a partir de les propostes i recomanacions d'un grup d'alt nivell format per personalitats de reconegut prestigi nomenades pel secretari general de l'ONU Kofi Annan. La primera reunió del grup d'alt nivell tindrà lloc a les Illes Balears el proper mes de novembre, uns dies abans de la Cimera Extraordinària de Barcelona.

ANY DE LA MEDITERRÀNIA, 2005

L'any 2005 va ser declarat "Any de la Mediterrània" durant la conferència ministerial euromediterrània de la Haia el novembre 2004. Aquesta decisió té un doble objectiu: d'una banda, renovar l'aposta política tant de la UE com dels països tercers mediterranis envers el Procés de Barcelona; de l'altra, augmentar l'àmbit d'aplicació del Partenariat Euromediterrani proporcionant un marc comú a totes les activitats celebrades durant el 2005. Durant aquest any i amb motiu del 10è aniversari de la signatura de la Declaració de Barcelona, totes les activitats - independentment de l'entitat organitzadora- s'identificaran amb un logotip específic -prèvia autorització per part de la Comissió Europea- i es publicaran en un calendari oficial sobre Barcelona + 10. L'any de la Mediterrània culminarà amb la celebració de la Cimera Euromediterrània Extraordinària a Barcelona els propers dies 27 i 28 de novembre.

ASSEMBLEA PARLAMENTÀRIA EUROMEDITERRÀNIA (APEM)

L'APEM és una de les noves institucions del Partenariat Euromediterrani. La seva creació es va acordar en la conferència ministerial del Partenariat celebrada a Nàpols, el 3 de desembre de 2003, i es va reunir per primera vegada el 23 de març de 2004 a la ciutat d'Atenes. La seva inauguració oficial va tenir lloc a la ciutat del Caire el març d'enguany. L'APEM ha substituït el Fòrum Parlamentari Euromediterrani, que des de 1998 havia reunit parlamentaris del nord, sud i est de la Mediterrània per discutir els progressos i reptes de futur del Partenariat. El pas de Fòrum Parlamentari a una Assemblea Parlamentària amb caràcter permanent representa un avenç cap a una major institucionalització del Procés de Barcelona i un important fet simbòlic per donar un nou impuls al procés. L'APEM està formada per 240 membres, 120 europeus (75 dels parlaments nacionals dels estats membres i 45 del Parlament Europeu) i 120 dels parlaments nacionals dels països del sud de la Mediterrània. El seu paper és consultiu i es reuneix, com a mínim, una vegada l'any. Actualment és presidida per Josep Borrell, president del Parlament Europeu.

BARCELONA + 10

Terme amb què es coneix la conferència euromediterrània extraordinària que se celebrarà els dies 27 i 28 de novembre de 2005 a Barcelona amb motiu del desè aniversari del Procés Euromediterrani. El seu objectiu és relançar el Partenariat Euromediterrani i establir nous objectius i propostes 10 anys després de la Conferència de Barcelona, el 1995.

CARTA EUROMEDITERRÀNIA PER A LA PAU I L'ESTABILITAT

La Carta Euromediterrània per a la Pau i l'Estabilitat és un instrument de contingut i vocació clarament polític i de seguretat per establir un mecanisme institucional de diàleg i prevenció de conflictes, i de gestió de crisis, desenvolupat conjuntament amb els països del sud de la Mediterrània. Tot i la voluntat mostrada pels socis en el moment del llançament del Partenariat Euromediterrani, la seva creació no ha estat possible fins ara. No obstant això, el diàleg ha avançat en sectors concrets com ara la creació d'un llenguatge comú en termes de seguretat o la cooperació entre la PESC i els països de la riba Sud de la Mediterrània.

CONFERÈNCIES MINISTERIALS EUROMEDITERRÀNIES

Les conferències ministerials són l'exemple més visible de la dimensió multilateral del Partenariat Euromediterrani. Reuneix els ministres d'Afers Exteriors i altres ministres sectorials (d'agricultura, energia, comerç, etc.). La seva missió consisteix a revisar la implantació de la Declaració de Barcelona i definir les accions necessàries per aconseguir els objectius del Partenariat. Les conferències de ministres d'Afers Estrangers se celebren regularment i després de la de Barcelona 1995, van tenir lloc a Malta 1997, Stuttgart 1999, Marsella 2000, València 2002, Nàpols 2003 i Luxemburg 2005. D'altra banda, s'han celebrat reunions *ad hoc* o de mig termini (*mid-term*). Les conferències ministerials fixen les línies de treball del Partenariat reflectides en les conclusions de la presidència i en els plans d'acció.

COOPERACIÓ CULTURAL

La cooperació cultural a la Mediterrània vol promoure la comprensió mútua a ambdues ribes de la Mediterrània facilitant el diàleg i els intercanvis entre les associacions, xarxes i operadors del món de la cultura, els mitjans de comunicació, els artistes, els gestors culturals, etc., per afavorir la comprensió i el reconeixement recíprocs de les cultures com a font d'enriquiment mutu.

COOPERACIÓ ECONÒMICA TRANSVERSAL

El terme *cooperació econòmica transversal* té com a objectiu extreure les màximes potencialitats, sinèrgies i externalitats positives d'una o determinades accions de tipus econòmic. Aquestes accions de caire econòmic tenen un caràcter transversal, a nivell macroeconòmic o microeconòmic, mitjançant la implementació de programes, regulacions, i el compliment de lleis que reforcin el teixit econòmic i en facilitin el desenvolupament. Fomenten l'activitat emprenedora a la Mediterrània i afavoreixen l'emancipació de la dona i el canvi social al facilitar l'accés al mercat laboral i la independència financera de la dona.

COOPERACIÓ DESCENTRALITZADA

La cooperació descentralitzada ha anat adquirint protagonisme en el marc de la cooperació internacional en els darrers anys. El seu objectiu és recolzar d'una forma flexible i directa aquelles iniciatives, projectes i programes de desenvolupament realitzats per agents no estatals (poders locals i regionals, ONG's, sindicats, associacions socials, agrupacions locals, etc). La proximitat a la ciutadania i la implicació directa amb els actors del Sud fan de la cooperació descentralitzada una de les expressions més clares del bon govern.

COOPERACIÓ MEDIAMBIENTAL

La inclusió del medi ambient en l'agenda de les relacions euromediterrànies va tenir lloc durant els anys noranta, a l'empara de la creixent importància d'aquest tema en l'agenda política internacional. La primera referència la devem a la formulació de la Política Mediterrània Renovada (1990). El Partenariat Euromediterrani (1995) va permetre incloure el medi ambient en els acords euromediterranis d'associació i la creació d'un programa d'acció ambiental a curt i mig termini (SMAP), finançat amb fons MEDA. Des d'aquell moment, els problemes ambientals s'han consolidat entre els camps d'acció del Partenariat, posant un èmfasi especial en la integració de les consideracions ambientals i de desenvolupament sostenible en la resta de polítiques.

COOPERACIÓ EN TEMES MIGRATORIS

Les migracions dins l'espai euromediterrani tenen unes especificitats que permeten distingir dos àmbits de cooperació. D'una banda trobem factors com ara el paper de les remeses, les migracions circulars, la consolidació de comunitats transnacionals i el codesenvolupament. Aquests elements tenen en comú el fet que l'immigrant esdevé actor principal de la cooperació al desenvolupament. D'altra banda, l'existència de fluxos irregulars, l'aparició de nous països d'immigració i de trànsit de migracions duen a la necessitat d'establir un diàleg permanent entre països emissors i receptors per tal de cooperar en diversos camps relacionats amb les migracions. En les diverses conferències euromediterrànies de ministres d'Afers Estrangers trobem elements de l'agenda migratòria, però malgrat que les migracions se situen al centre de l'agenda del Partenariat, la cooperació és incipient a causa de la preponderància de la preocupació per la seguretat i el control de fluxos.

DECLARACIÓ DE BARCELONA

Adoptada a la I Conferència Euromediterrània el 1995 pels caps d'Estat i de Govern de la UE -5 en aquell moment)- i els d'Algèria, Egipte, Israel, Jordània, el Líban, Malta, el Marroc, Síria, Tunísia, Turquia, Xipre i l'Autoritat Nacional Palestina. Estableix el marc del Partenariat Euromediterrani, que s'agrupa en tres eixos: Partenariat polític i de seguretat, Partenariat econòmic i financer i Partenariat social, cultural i humà.

DEMOCRÀCIA

El foment de la democràcia és un dels eixos prioritaris de cooperació euromediterrània. La Declaració de Barcelona recull en la seu primer capítol referent a la col·laboració política i de seguretat el compromís dels participants -reiterat en totes les conferències posteriors-, de cooperar per *“desenvolupar l'Estat de dret i la democràcia en els seus sistemes polítics, reconeixent alhora el dret de cadascun d'ells a triar i articular lliurement els seus propis sistemes polítics, socioculturals, econòmics i judicials”*. El suport comunitari a la democratització a la regió es canalitza a través d'una sèrie d'instruments financers (MEDA- 1996, IEDDH- 1994) que són dirigits, entre altres, al reforç de la societat civil, la cooperació tècnica per a les eleccions o a la separació dels poders en l'estat.

DEMOGRAFIA

La demografia és un problema comú al nord i al sud de la Mediterrània però amb dinàmiques oposades. Els països del Nord pateixen un ràpid creixement de l'envelliment, amb la generació de nous problemes, entre d'altres el declivi de la població en edat laboral. Els països del Sud es caracteritzen per un augment demogràfic de la població en edat laboral, majoritàriament joves, i un mercat laboral incapaç d'absorbir-los. Es calcula que els països del Sud haurien de generar 40 milions de llocs de treball en els propers anys per donar feina als joves que s'incorporen al mercat laboral, malgrat el descens de la natalitat en els darrers 30 anys, entre d'altres raons a causa del procés d'urbanització, de l'augment de l'economia de serveis, i sobretot de l'increment i extensió de l'educació particularment entre les dones.

DIÀLEG POLÍTIC

El diàleg polític forma part del primer capítol del Partenariat Euromediterrani i fa referència als afers polítics i de seguretat. Aquest està basat en el respecte dels principis generals del dret internacional continguts a la Declaració de Barcelona i és de caràcter regular i global. L'objectiu del diàleg és orientar el Partenariat cap a l'establiment d'una zona de pau, estabilitat i seguretat. El diàleg es duu a terme a diferents nivells i en dues dimensions complementàries: d'una banda, la bilateral -entre la UE i cada país soci del Partenariat-, dins del marc dels acords d'associació-; de l'altra, la regional o multilateral -entre la UE i el conjunt dels països mediterranis-. Entre els temes presents en el diàleg polític, destaquen el terrorisme, les migracions, el racisme, els drets humans. En els darrers anys s'han ampliat a d'altres matèries com la cooperació en seguretat i defensa, la lluita contra el terrorisme i el crim organitzat, el tràfic de drogues i la prevenció de la proliferació d'armes nuclears, químiques o biològiques.

DRETS HUMANS

El respecte als drets humans i les llibertats fonamentals, així com la garantia del seu exercici efectiu i legítim, apareix recollit dins el Procés de Barcelona tant a nivell multilateral -capítol sobre col·laboració política i de seguretat de la Declaració de Barcelona- com a nivell bilateral -amb l'aplicació de la clàusula democràtica-, i es barreja de forma fluida amb el foment del diàleg polític. El programa MEDA recull igualment l'objectiu d'enfortir el respecte i la defensa dels drets humans mitjançant l'acció i el treball de la societat civil. Però la transversalitat d'aquest objectiu no es veu recolzada en cap mecanisme efectiu que supervisi la seva aplicació. L'únic instrument existent és la capacitat que té qualsevol de les parts signatàries dels acords d'associació de prendre les “mesures apropiades” en el cas que no es compleixi algun dels elements essencials de l'acord -el qual inclou el respecte als drets humans-, tot i que aquesta mesura no s'ha aplicat mai fins ara.

ESTRATÈGIA COMUNA DE LA UE PER A LA REGIÓ MEDITERRÀNIA

L'estratègia comuna, adoptada en el Consell Europeu celebrat a Santa Maria da Feira el juny de 2000, pretén estendre la cooperació entre la Unió Europea, els socis mediterranis i Líbia en un ampli ventall d'àrees com la seguretat, la democràcia, la justícia i l'economia. El seu objectiu és fomentar la pau, l'estabilitat i la prosperitat a la regió. Les estratègies comunes són un instrument de la UE aplicables en aquells àmbits en què els estats membres tinguin importants interessos en comú. D'estratègies semblants només n'existeixen amb Ucraïna i Rússia. Encara que el seu període d'aplicació era de quatre anys, fins al 2004, ha estat ampliat fins al gener de 2006. No obstant això, la posada en marxa de les provisions de l'estratègia s'ha vist frustrada pel manteniment del conflicte araboisraelià. A més, l'adopció per part de la UE d'una política de veïnatge (2003) fa pensar en una evolució de l'estratègia comuna com a eina funcional per a la Mediterrània.

EUROMESCO

L'EuroMeSCo -the Euro-Mediterranean Study Commission- és una xarxa d'instituts de recerca independents i centres acadèmics especialitzats en política exterior i recerca en temes de seguretat subvencionada per la Comissió Europea. Els membres de la xarxa provenen dels trenta-cinc països membres del Partenariat Euromediterrani. L'EuroMeSCo treballa per la creació d'un marc de confiança entre els actors del Partenariat i com a font d'experiència analítica en els àmbits polític i de seguretat. Actualment compta amb quaranta-set instituts membres, vint-i-quatre observadors i dos membres internacionals associats. Està estructurat a l'entorn de cinc grups de treball: la carta euromediterrània i la recerca d'un marc comú; mecanismes interns vinculants en el Partenariat; l'impacte de la Política Exterior de Defensa i Seguretat Comuna (PESC) en el Partenariat, cooperació subregional en el Partenariat i bon govern.

EUROPE AID

És l'oficina de cooperació de la Unió Europea (UE) creada el gener de 2001 per tal d'actuar com a executora dels projectes d'assistència i desenvolupament dissenyats per la UE. Les seves actuacions comprenen totes les fases del procés d'aplicació sobre el terreny de projectes finançats pel Fons Europeu de Desenvolupament i pel pressupost comunitari. Aquesta oficina, amb seu central a Brussel·les, assegura que es compleixin les directrius dels programes definits per les direccions generals d'Afers Exteriors i Desenvolupament de la UE. Les grans línies d'actuació d'aquests programes i projectes posen especial atenció a la pobresa i la desigualtat, el suport a la prevenció de conflictes, l'ajuda humanitària, l'educació, la sanitat i les millores dels índexs de desenvolupament humà.

FEMISE

La xarxa FEMISE agrupa més de setanta instituts de recerca econòmica que representen vint-i-set països del Partenariat Euromediterrani. Subvencionat per la Comissió Europea, és codirigit per l'Institut de la Méditerranée (França) i l'Economic Research Forum (Egipte). Les seves tasques inclouen el reforçament del diàleg sobre la cistella econòmica i financera del Procés de Barcelona entre actors diversos, identificar i fer el seguiment dels països socis en el camí cap a la zona de lliure canvi i la cooperació Sud-Sud; i en darrer terme, amplificar la recerca econòmica sobre els assumptes prioritaris per al Partenariat. La xarxa FEMISE dirigeix recerques socioeconòmiques sobre temes definits com a prioritaris per al Partenariat, com ara la qüestió agrícola, el desenvolupament, les polítiques de salut i treball, l'educació, la formació i el paper de les dones en la societat.

FONS EUROMEDITERRANI D'INVERSIONS I PARTENARIAT

El Fons Euromediterrani d'Inversió i Partenariat (FEMIP) del Banc Europeu d'Inversions té l'objectiu de contribuir a la modernització econòmica i social dels països socis de la Mediterrània i la seva integració regional amb vista a la zona de lliure canvi prevista per al 2010. Fomenta el creixement econòmic estimulant el desenvolupament del sector privat i els projectes d'integració regional, i preveu que els països socis intervinguin en la gestió dels fons a través del Comitè de Coordinació i Diàleg Econòmic, integrat per representants dels ministeris de Finances de tots els països socis.

FÒRUM CIVIL EUROMED

El Fòrum Civil Euromed és la trobada de la societat civil euromediterrània que acompanya la celebració de les conferències ministerials euromediterrànies destinades a fer el seguiment del Procés de Barcelona. Fins ara s'han celebrat nou edicions del Fòrum Civil Euromed, una trobada que ha variat la seva formulació en funció dels temes de major interès per a la societat civil i dels països que l'han acollit. El seu objectiu és fer recomanacions per assolir una major implicació de la societat civil euromediterrània en el Procés de Barcelona. De manera general, i tot i les dificultats que ha patit en determinades edicions, es pot destacar la progressiva consolidació del Fòrum com a eina de diàleg i aprofundiment en el coneixement de l'àrea euromediterrània, així com la seva aportació en temes fonamentals per al Partenariat com ara les migracions, la cultura, la joventut, els drets humans o el medi ambient. Des del 2002, s'hi afegeix la creació de la Plataforma per al Fòrum Civil Euromed, destinada a sumar esforços en aquest sentit.

FUNDACIÓ ANNA LINDH

És la primera institució creada i finançada pels 35 països del Partenariat Euromediterrani i la més recent, ja que es va inaugurar el mes d'abril de 2005. Si bé respon a un dels reptes estructurals de la Declaració de Barcelona de 1995 -àmbits social, cultural i humà-, no sorgeix pròpiament fins la conferència euromediterrània de València de 2002, durant la qual s'impulsa definitivament i s'aprova la seva creació. La seva missió consisteix a promoure un concepte dinàmic del diàleg entre cultures i civilitzacions a través de la cooperació multilateral entre la societat civil, i definir l'espai euromediterrani com una zona de cooperació, intercanvi i coneixement mutu tot promovent la mobilitat dels diferents actors socials i culturals. Els principals camps d'acció són l'educació, la cultura, la ciència i la comunicació, mentre que els drets humans, el desenvolupament sostenible, el gènere i sobretot els joves conformen els seus àmbits d'actuació transversals. La seu central és a Alexandria (Egipte) i té una estructura de "xarxa de xarxes": integrada per 35 xarxes estatals formades per actors de la societat civil de cadascun dels països del Partenariat.

LLIGA ÀRAB

La Lliga Àrab (Lliga dels Estats Àrabs), que gaudeix d'estatus d'observador en el Procés de Barcelona, es va fundar el 1945 com una associació voluntària de set membres amb l'objectiu de "*servir al bé comú de tots els països àrabs*". Avui dia aglutina 22 països àrabs i serveix de fòrum per coordinar polítiques a través d'un mecanisme de deliberacions comunes i fomentar interessos comuns a través de diversos programes socials, polítics i culturals. Treballa per enfortir les relacions i promoure la resolució de conflictes entre els estats membres de l'organització. La seu permanent de la lliga es troba al Caire.

MEDA

El programa MEDA és un instrument d'assistència financera de la Unió Europea en benefici dels països del sud de la Mediterrània. Establert l'any 1995, el programa MEDA constitueix el principal instrument financer de recolzament a la implementació del Partenariat Euromediterrani i dels acords d'associació. Concretament, ofereix ajuda tècnica i financera que, canalitzada a través de projectes bilaterals i regionals, es destina a recolzar els processos de reformes econòmiques derivades del procés d'establiment d'una àrea de lliure comerç euromediterrània i dels processos de transició socioeconòmica en els estats mediterranis veïns. Durant el període 2000-2006, el pressupost es va fixar en 5.350 milions d'euros.

PLATAFORMA PER AL FÒRUM CIVIL EUROMED

Creada el 2002 per tal de donar més força a la celebració del Fòrum Civil Euromed i de reforçar els lligams del diàleg a l'àrea euromediterrània, la Plataforma agrupa actualment més de set-centes xarxes i organitzacions no governamentals. A partir de 2003 es va convertir en coorganitzadora i codecisora en les edicions del Fòrum de Nàpols (novembre 2003) i Luxemburg (abril 2005). La Plataforma és reconeguda i finançada per la Comissió Europea com a interlocutor vàlid per al diàleg i la concertació de la societat civil amb les institucions del Partenariat euromediterrani.

POLÍTICA EUROPEA DE VEÏNATGE

La Política Europea de Veïnatge (PEV) va néixer el 2003 amb l'objectiu de crear una zona de pau i estabilitat a les fronteres de la Unió Europea, ampliada a través d'una cooperació estreta entre la Unió i els seus nous veïns intensificant les relacions de cooperació amb la promoció de les reformes en els àmbits de la política, la seguretat, l'economia i la cultura. La PEV inclou, a l'Est, Moldàvia, Ucraïna, Bielorússia; al Sud-est, Geòrgia, Armènia i l'Azerbaitjan; i al Sud, el Marroc, Algèria, Tunísia, Líbia, Egipte, Israel, l'ANP, Jordània, el Líban i Síria. La PEV es considera un instrument que complementarà el Partenariat Euromediterrani, ja que reforça i millora les relacions de la UE amb cadascun dels seus veïns mediterranis, especialment a partir d'un nou instrument bilateral, els plans d'acció. L'incentiu principal és compartir els beneficis d'una integració progressiva en el Mercat Únic de la UE com a mitjà per reforçar l'estabilitat, la seguretat i el benestar dels països veïns.

PROCÉS DE PAU

El Procés de Barcelona neix amb la voluntat de contribuir a la construcció d'una zona de pau i seguretat a la Mediterrània. Malgrat que el Partenariat Euromediterrani no ha estat formalment vinculat al procés de pau entre israelians i palestins, la cooperació ha estat obstaculitzada per l'agreujament del conflicte al Pròxim Orient. La independència formal dels dos projectes no ha impedit que aquest sigui un dels temes que ha ocupat més espai en l'agenda comuna i un seriós obstacle per a un normal desenvolupament de la cooperació política, econòmica i cultural entre els socis. No obstant això, el Procés de Barcelona ha estat l'únic marc institucional on s'ha mantingut el diàleg –encara que amb dificultats– entre els països àrabs i Israel.

UNIÓ DEL MAGREB ÀRAB

La Unió del Magreb Àrab (UMA) té estatus d'observador al Procés de Barcelona. Creada el 17 de febrer de 1989 a Marràqueix, en formen part Algèria, Líbia, Mauritània, el Marroc i Tunísia. Fruit d'un procés d'acostament entre els cinc estats magrebins, l'UMA parteix de la voluntat de reforçar els vincles fraternals entre els estats

membres, incrementar el progrés i la prosperitat de les societats implicades, contribuir a preservar una pau basada en la justícia i l'equitat, aplicar una política comuna en diferents àmbits, i treballar per tal que progressivament es faci realitat la lliure circulació de persones, serveis, mercaderies i capitals. L'UMA va viure un primer període àlgid entre 1989 i 1994, amb la creació d'institucions regionals i la firma de diversos convenis i acords, la majoria dels quals, a banda de l'adopció de regles comunes relatives al desmantellament duaner i tarifari i a les garanties de les inversions, no han entrat en vigor. Des de 1994, l'UMA ha acusat una paràlisi important a causa de la degradació de les relacions entre Algèria i el Marroc, especialment per la persistència del conflicte del Sàhara occidental.

ZONA DE LLIURE CANVI

En la Declaració de Barcelona els socis euromediterranis van acordar l'establiment d'una àrea de lliure comerç euromediterrània amb l'objectiu que entrés en vigor l'any 2010. Aquest objectiu s'havia de portar a terme prèvia negociació i entrada en vigor d'un conjunt d'acords d'associació euromediterranis entre la UE i els països socis mediterranis, així com d'altres acords de lliure comerç entre els mateixos socis mediterranis. Juntament amb l'EFTA, aquesta zona de lliure comerç inclourà 40 estats i entre 600-800 milions de consumidors. L'àrea de lliure comerç euromediterrània preveu la lliure circulació de béns manufacturats i una progressiva liberalització d'altres béns si els socis euromediterranis ho veuen factible. L'àrea de lliure comerç euromediterrània hauria de ser un dels pilars centrals del Procés de Barcelona.